

lepopisju. To so pač otročje malenkosti! Posamezni društveniki zopet pravijo, da bi šli k zborovanju, ako bi bilo kako važno, zanimivo predavanje, a ne pomislijo kako težko je oskrbeti predsedniku dobrih predavateljev. Ako ni predavanja, naj nam zadostuje razgovarjanje o stanovskih zadevah, saj jih je obilo. — H koncu moram še omeniti vedenje nekaterih društvenikov in društev pri zborovanju. Kakor moramo zahtevati v šoli disciplino, brez katere sploh ni mogoče doseči uspehov, tako mora biti tudi disciplina pri zborovanju. Med predavanjem govoriti, se smejeti ter celo burke uganjati ni dostojno! To je nečastno vedenje napram predsedniku, oziroma predavatelju in mirno poslušajočim društvnikom. — Kličem vam pa, dragi tovariši in tovarišice: Proč z nesporazumljivostjo! Sporazumimo se, pozabimo in odpuščajmo razžaljenje, oklenimo se drug drugega, spoštujmo se medsebojno, zakaj s tem pokažemo, da spoštujemo sami sebe — svoj stan.

Risanje v ljudski šoli po sedanjih zahtevah.

Spisal Fr. Suher.

(Dalje.)

Često se misli, da so otrokove predstave jasne, a da se ne zna izražati, ne ustno, še manj pa grafično. Ne pravimo, da bi bili ti nazoni brez podlage, vendar pa le malokdaj ustrezajo pravemu dejstvu. Albert Heim trdi nasprotno: „Risanje po spominu je samo preizkušnja našega opazovanja“. — „Dokler predmeta ne znamo pravilno risati, dotlej ga ne poznamo popolnoma. In kdor pravi: Že vem, kakšna je reč, samo risati je ne znam, sam sebe vara. Če bi bila oblika jasna pred njegovim duhom, bi jo znal tudi risati.“ — S tem pa ni rečeno, da moramo zahtevati od otrok po spominu ali naravi risbe, ki jih morejo ustvarjati samo umetniki ali posebno izurjeni risarji. Nasprotno, tu gre le za predstave ne za tehniško dovršenost — in v tem oziru grešimo, kadar sodimo otroške risbe. Ako otrok izraža prva gibanja dušnih sil z jezičkom, blebetaje svoj la-la, mu nihče ne reče: „Tiho bodi, saj ne znaš govoriti!“ — ampak veselimo se in z zanimanjem poslušamo vsak glas, in mati s trepetajočim srcem spremlja vsak izraz, ki je prvi jezik detetov — Ako pa pride s prvimi izvodi svojega umetniškega nagona, mu rečemo: Beži, pusti me s svojimi čečkarijami!

Ker že govorimo, kako je soditi risbe — bodisi po spominu ali po naravi — naj navedem, kar piše Karl Walter na strani 33 svoje knjige: „Das, was wir alle, vom Lehrer an der einfachsten Dorfschule bis hinauf zur inspizierenden Stelle zunächst lernen müssen, ist eine grundsätzlich andere Beurteilung der Zeichnungen. Es wird das die wichtigste aber auch schwerste Aufgabe für uns sein.“ (Böcklin: Und mag ein Ding noch so ungeschickt und vezeichnet sein, ich will in jedem Striche den Willen sehen; das ist alles, Korrektheit nichts.)

Risanje na pamet je torej gojiti na vseh stopnjah ljudske šole; a oblika mu je seveda na raznih stopnjah različna.

Prvo risanje po spominu na nižji stopnji, kjer riše otrok, ne da bi prej obravnavali predmeta, ampak tako, kakor si ga je zapomnil, ko ga je večkrat takorekoč mimogrede videl, imenujemo posnemajoče risanje po nezvestnem naziranju. To risanje je glede tehnike šematično ali pa manj ali bolj natančno.

Druga višja stopnja risanja na pamet je posnemajoče risanje po predmetu, ki smo ga prej obravnavali. — Opozorili smo na

bistvene dele in na to, kar se nam je zdelo za to stopnjo pripravnega, da se more risati. To je risanje po svestnem naziranju, ki je zopet glede tehnike lahko manj ali bolj natančno in se v tem prilagodi učenčevi individualnosti — Na prihodnji stopnji ne poda risar samo verne slike opazovanega predmeta, ampak ga po svoji fantaziji namenoma ali malo ali pa temeljito predrugači ali ga postavi med nove oblike ter mu naloži tu posebne funkcije. To risanje je prosto obrazno (produktivno) in je po svojem namenu kombinirajoče, okrasujoče in kompozicijsko.

Kombinirajoče risanje podpiramo v ljudski šoli z izrezanimi oblikami barvanega papirja, da dobimo posamične lahko premične elemente. List n. pr. večkrat izrežemo in ga postavimo v simetrične in ritmične like, da tvorijo ti listi skupno nove podobe. Seveda nam ni mogoče posnemati listov v vseh malenkostih, ampak primorani smo, da ga nehote stiliziramo. Kombinacija ni, da bi morala imeti poseben drug namen, kakor da zbujajo otroško fantazijo.

Okrasujoče risanje ima svoj poseben namen. Določeno je, da z njim krasimo predmete iz vsakdanjega življenja, ki nam naj bodo okrašeni lepši, ljubši pa tudi ročnejši. — Oblika in tehnika ornamenta je odvisna vsakokrat od predmeta, ki ga krasimo. Kdor hoče torej ornamentirati, mora znati tehniko in material dotičnih predmetov. Zato je ornamentiranje v pravem smislu besede le predmet, ki je mogoč v strokovno obrtnih šolah, kjer je mogoče spoznavati material v delavnici dotičnega rokodelca — Ornamentiranje brez določenega namena pa nima smisla.

Kompozicijsko risanje stoji na višku umetniškega delovanja. Kdor komponira, ima v spominu predmet, ki ga hoče izraziti uvažuje namen, ki ga hoče doseči in razpostavlja predmete v prostor, ki mu je dan tako, da bi z njimi dosegel največji učinek. Snov je risarju torej znana, misel mu je dana, a način, kako jo naj izrazi, je njegova stvar. V naših šolah je temu umetniškemu delovanju najbližje, takorekoč prvi korak, ilustriranje. Ilustriranje pojasnjuje situacije v zgodbah in pojmovanje vseh malenkosti, ki jih je mogoče grafično jasno izražati. (V umetnji: zgodovinsko slikarstvo.) Najprosteje pa deluje fantazija, ko si umetnost ustvarja sama svoje pojme, znake, predpodobe in alegorije. To je polje, kjer deluje izključno le umetniška sila, krepka osebnost s svojo determinujočo fantazijo.

Šematično risanje je predmet nižje stopnje, risanje po svestnem naziranju gojimo na vseh stopnjah; istotako kombiniranje in ilustriranje.

Risanje na pamet.

A) ponavljajoče (reproduktivno)		B) tvorjajoče [preobrazujoče] (produktivno)	
po nezvestnem naziranju	po svestnem naziranju	a) brez ozira na snov [kombinirajoče] (spodnja in srednja stopnja)	
šematično	šematično	b) z oziranjem na snov [okrasujoče] (strokovne šole)	
na nižji stopnji	na višji stopnji	c) zgodovinsko [ilustriranje] (na vseh stopnjah)	
na nižji stopnji	na višji stopnji		

Risanje na pamet igra v novodobnem risarskem pouku prvo ulogo, zakaj temelj je vsi metodi.

Prehod od risanja na pamet do risanja po predmetih je prav previden in izvršiti se mora polagoma na srednji stopnji ljudske šole. Ni nam mogoče podati učne slike, ampak samo

dispozicijo učni sliki za spodnjo stopnjo, ki pa ni, da bi morala veljati za vse slučaje; ampak z njo naj bo markirana pot postopanja v glavnih potezah.

1. Učitelj izbere predmet (snov). (Važna točka; od nje je odvisen ves uspeh).

2. Zanimanje je zbuditi za predmet. Predstavo predmeta, ki ga hočemo risati, moramo oživeti s povestjo, popisom, nazornim naukom itd. Predmet je ali pred učenci ali pa tudi ne.

3. Poizkusimo risanje na pamet. Učitelj gleda, kako učenci rišejo, in zbira napake.

4. Skupna korektura.

a) popravljajo otroci,

b) učitelj na šolski tabli ter opozarja na bistvene znake v glavnih potezah ali pa nariše vse, če treba.

5. Učenci rišejo še enkrat in izvrše risbo, popišejo in jo oddajo.

6. Učitelj zbira risbe in jih hrani v ovitkih.

7. Domače vaje, poraba, kombinacije itd.

Velja pa za vse slučaje princip, da vsaj osnovne oblike (pakroznico, krožnico, špiralo itd.) abstrahiramo naravnost s pripravnih predmetov.

Tu smo na stopnji, ko nam je ogledati prvič tehniško stran risanja, ki ga imenujemo prostolehtno risanje.

Od čečkajočega začetnega risanja nam je dovesti otroke do risanja z velikimi zanesljivimi potezi — V ta namen nam služijo najracionalnejše prostolehtne vaje. Že v prvem šolskem letu vadimo otroke, da bi delali vse poteze, ne da bi se naslanjali na roko ali lakt. Te vaje se vrše dosledno na vseh stopnjah, risaje oblike, ki so razvrščene genetiško po stopnjah z ozirom na to, ali jih je težje ali lažje izvajati.

Osnovne oblike tem vajam so:

Pakroznica, krog, ravna črta, jajčasta črta, osmica, srčasta črta, sestavljene zanke, špirala, zavoj. Predmeti ki nam kažejo te črte in ki z njih abstrahiramo te oblike, so zaporedoma: sliva, krogla, pušica (tudi lot, dež, palica, črtalo), jajce, žica (del omrežja), list, okenska mreža, polževa hišica itd. (Zavoj štejemo tudi lahko k sestavljenim oblikam; posnamemo ga pa lahko z ornamentov v cerkvi, delov železnih ograj itd.) Prostolehtnim vajam je princip, da se vadi v eni obliki roka tako dolgo, da popolnoma avtomatično sledi risarjevi volji. Učenec naj dela te vaje tako, kakor piše črke.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Dne 5. junija t. l. sem razposlal „sprejemnice“ in poštne položnice onim tovarišem, ki so oglasili svoj pristop k društvu o priliki „Zavezinem“ zborovanja v Šoštanju. Ker pa se še niso vsi odzvali mojemu pozivu, prosim, da to skoro storé, da bo lepo vse v redu.

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. julija t. l. v Šoštanju. Društveni predsednik, tovariš Koropec, presrečno pozdravi vse navzoče in pravi, naj bi nas ono navdušenje, ki so ga prinesli med nas o Binkošti tovariši iz daljnih krajev, izpodbujalo k nadaljnjemu plodonosnemu delovanju.

Nato prečita društveni tajnik, tovariš Armič, zapisnik zadnjega zborovanja, ki se udobri brez ugovora.

Ker smo bili pri „Zavezinem“ zborovanju vsi navzoči, je poročilo o tem nepotrebno, pač pa poda tovariš Koropec natančen

račun o dohodkih in stroških koncerta, ki se je priredil na čast našim milim gostom o Binkošti. Iz računa je razvidno, da je bilo vseh dohodkov 542 K in stroškov 519 K, ostane tedaj čisti dobiček 23 K, ki je bil določen za „Učiteljski konvikt“ v Ljubljani. Da se pa ne pošlje tako malenkostna vsota, predlaga tovariš Hočevar, da zložimo sami toliko, da pošljemo za „Učit. konvikt“ vsaj 50 K. Predlog je bil sprejet, zložili smo 27 K tako, da dobi sedaj „Učit. konvikt“ 50 K.

Nadaljna točka dnevnega reda je bila: „Nove tiskovine za šolske zamude“. Poročevalec Koropec natančno pojasni prednost teh tiskovin, na katere se imena vseh učencev samo enkrat spišejo in to zadostuje za celega pol leta. Slične tiskovine so že uvedene v mariborskem okraju. Ker so te tiskovine jako praktične, jih uvedemo z dovoljenjem okraj. šol sveta tudi v našem okraju.

Končno predlaga tovariš Weber, naj bi se zastopnik učiteljstva v okraj. šol. svetu odločno izrekel zato, da se uvedejo počitnice v našem okraju od 1., oziroma 15. avgusta do 1. oziroma 15. oktobra, nikakor pa ne od 1. septembra do 1. novembra, kakor se to namerava. Zastopnik, tovariš Koropec, izreče upanje, da se mu to najbrž posreči.

Na predlog tovariša Armiča se vrši prihodnje zborovanje 2. avgusta v Velenju. Po zborovanju bo odhodnica vrle tovarišice gđe. Zorke Legatove, ki odide s prihodnjim šolskim letom v Rateče na Gorenjsko.

— X. —

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 8. jul. t. l. v Rajhenburgu. Udeležba je bila dokaj velika, zakaj bilo je navzočih 30 članov. Kot gosti so bili navzoči: gđe. Angela Schubert, učiteljica, ter gg. postajenačelnik Srečko Rainer in pravnik Anton Kacjan, vsi iz Rajhenburga. Društvu je pristopila kot član gđe. Gomilšek, učiteljica na Vidmu.

Ko so se rešile nekatere društvene zadeve, je poročal tovariš Pečnik kot delegat društva o zborovanju „Zaveze“ v Šoštanju. Odgovarjal je tudi na razna vprašanja zborovalcev. Za temeljito poročilo je poročevalec žel zasluzeno zahvalo.

Jako zanimivo, vsestransko premišljeno je bilo poročilo „Oskrba otrok in šola“ (por. tov. Knapič). Poročevalec je navajal zle posledice, če se starši ne brigajo za vzgojo otrok. Posebno pozornost je posvetil otrokom sirotam, ki jih oskrbujejo občine. Tudi njemu so zborovalci burno pritrdjevali.

Jako živahna je bila debata o naših stanovskih listih, posebno o „Učit. Tovarišu“. Kot člani „Lehrerbunda“ so bili društveniki naročeni na „Schul- und Lehrerzeitung“. Društveniki so vplačevali naročnino za list v društveno blagajnico, ta je pa plačevala naročnino za vse člane skupno. To je bila najkrajša in najprimernejša pot. Zaradi tega je bilo z naročnino za ta list vedno vse v redu. Ker pa je „Schul- und Lehrerzeitung“ prenehala izhajati, si sedaj mora vsak stanovsko zaveden učitelj če že ni bil prej razven na „Schul- und Lehrerzeitung“ naročen tudi na „Učit. Tovariša“ — naročiti slednjega. Da pa bo naročnina vedno v pravem času plačana, se sklene, da si od 1. pros. 1907 dalje naroči vsak društvenik „Učit. Tovariša“ potom društva, znesek za naročnino pa vplača skupno s članarino v društveno blagajnico, kakor se je doslej plačevala tudi naročnina za „Schul- und Lehrerzeitung“. Le na ta način bo mogoče redno vpošiljanje naročnine. *)

Nadalje se je sklenilo: Čitalnice in bralna društva, pri katerih sodeluje učiteljstvo, dalje lokali, ki jih obiskuje učiteljstvo, naj si naroče tudi „Učit. Tovariša“, sicer odpovej učiteljstvo svoje sodelovanje, oziroma ne obiskuj takih lokalov. **)

Slednjič se sprejme še predlog tovariša Tramšeka: Kakor hitro bo v društveni blagajnici potrebna vsota, pristopi društvo z enim deležem k „Učit. tisk. društvu“ v Ljubljani.

Prihodnje zborovanje bo zaradi počitnic šele dne 4. novembra t. l.

Osežimo si moči, da stopamo prihodnje leto po začrtani poti dalje! Vesele počitnice!

*) To je vsa posnemanja vreden sklep.

**) Tudi ta sklep je treba posnemati!